

Vicenç Altaió, últim guanyador del **Vicent Andrés Estellés de poesia**. JORDI PLAY

Tornar a néixer

Poesia

Santa Follia de Ser Càntic. A Joan Vinyoli Vicenç Altaió

Premi Vicent Andrés Estellés
Tres i Quatre. València, 2005

D. Sam Abrams

Ja ho havia dit Salvat-Papasseit en un vers inoblidable: "Per tornar a néixer necessitem morir". I Vicenç Altaió ha seguit el pensament de Salvat al peu de la lletra: va morir amb la publicació de la seva obra poètica completa, *Massa fosca*, fa dos anys per tornar a néixer ara amb *Santa Follia de Ser Càntic. A Joan Vinyoli*. Ben mirat, tota la productiva carrera literària de Vicenç Altaió ha estat una llarga successió de morts i naixences, de desa-

paricions i reaparicions, de finals i principis, mostra de la seva inquietud insaciada, del seu inconformisme gairebé genètic i de la seva actitud de recerca i experimentació constant.

Aquesta nova naixença coincideix en el temps amb un moment personal important, el fet de complir els 50 anys, i un moment cultural important, l'etapa final de la postmodernitat. Això explica els elements vertebradors del recull: la presència de Joan Vinyoli, el relleu del tema amorós i trets característics de la formalització poètica clàssica.

En el llibre Vinyoli juga el paper de simbolitzar la voluntat del nostre poeta de rescatar el projecte de l'alta modernitat després del fracàs sorollós de la postmodernitat, tendència generalitzada a hores d'ara en la

cultura europea i americana. L'amor encarna tant la vitalitat del poeta com la del seu projecte literari, amb tot el que té de neguit, febre, desig, desraó, alliberament, deriva, etc. I l'aparició de la versificació tradicional representa dos aspectes del conjunt: el sempitern compromís d'Altaió amb l'art i la cultura i el gir pronunciat del poeta cap a una nova poètica més clara i oberta que vol ser una síntesi entre la figuració realista i la figuració de signe més conceptual i experimental.

El repte literari del nou Altaió certament és desmesurat, però mai s'hi ha posat per menys. I la prova és la solidesa, ambició i coherència colossal de *Massa fosca*. Amb aquesta base no crec que el mar perillós que vol travessar sigui innavegable.

En la Menorca britànica

Narrativa

Els Nikolaidis

Josep M. Quintana
Proa. Barcelona, 2005

Joan Agut

Durant gairebé tot el segle XVIII Menorca va formar part de la corona britànica. La presència anglesa a l'illa mediterrània no fou pròpiament una colonització sinó una possessió estratègica destinada a assegurar la navegació britànica a la Mediterrània. Tot plegat formava part dels equilibris polítics de tres potències: Gran Bretanya, França i Espanya.

La novel·la de Josep M. Quintana (Alaior, 1950) es desenvolupa en aquest context. Els Nikolaidis són una família grega instal·lada a Maó a partir de 1753. La família de Iorgos Nikolaidis són navegants i comerciants a l'engròs, activitat que continua Iorgos a Menorca malgrat les dificultats de ser estranger i de professar una fe minoritària. Però Iorgos és una persona d'empenta que vencerà totes les dificultats sense gaires manies. L'home té tres filles i una casa a Maó. En la seva etapa de navegant Iorgos farà de corsari sota la protecció de l'armada anglesa. La riquesa no trigarà a arribar i entre els seus molts negocis farà de prestatari.

Ja gran, Iorgos va tenir un fill, digne continuador de l'obra paterna. Passarà una llarga temporada de navegant per tal de conèixer els usos i costums del comerç a la Mediterrània. Entrarà en contacte amb la Revolució Francesa i posteriorment amb Napoleó. Endurit en la guerra, Jordi Nikolaidis tornarà a Maó, on reemplaçarà son pare. Un matrimoni no del tot satisfactori marcarà l'inici de la seva decadència quan els espanyols tornen a manar a l'illa. *Els Nikolaidis* relata la vida de dues famílies integrades a la vida menorquina i que foren a la base de la burgesia moderna.

En la novel·la destaca la tasca de documentació exhaustiva que ha dut a terme l'autor. Res no s'escapa a l'aguda mirada de Josep M. Quintana: des del parament, els mobles i la roba d'una casa, la cuina que menja la burgesia, els vestits masculins i femenins que porta una determinada classe social, els gustos culturals d'una minoria. Tot és registrat tal com un notari ho hauria pogut fer. Al costat de les formes de vida descrites, l'autor no negligeix els entramats de la política local internacional. La novel·la es pot considerar dins la narrativa històrica, encara que la vida dels Nikolaidis sigui inventada.

Josep Maria Quintana. MIQUEL ANGLARILL

Josep Lluís Badal. PERE VIRGILI

Contes irregulars

Narrativa

Mestres

Josep Lluís Badal

Proa. Barcelona, 2005

Gemma Casamajó

Si el mestre és un model de qui hom pren norma, Josep Lluís Badal encara no és un mestre de la literatura; però sí un alumne capaç. Així ho confirma *Mestres*, un eixam de 14 contes editats per Proa, el títol del qual al·ludeix a mestres com Nietzsche, Wittgenstein o Lluís i a mestres anònims com una grossa mestressa de casa que malviu amb el seu fill i amb la seva infelicitat. L'eixam de contes, doncs, està poblat d'un eixam de personatges heterogenis que pacten i es barallen; que no es fan cas i es necessiten, i que prou podrien acompanyar els personatges de la resta de llibres de contes de l'autor, com *La casa sense ombra* i *El duel*.

La insígnia i el braçal d'aquesta obra és, sens dubte, la pell de la prosa –que no pel·lofa– de tots els relats, que l'autor ha sotmès a examen. Josep Lluís Badal ha farcit la trama d'imatges, adjectius, metàfores, comparacions i, sobretot, de primmidades i primflades descripcions: "El pa ha agafat la forma d'un nas de gató. Era un cul de llesca i la crosta s'ha posat de color granat, oberta com la boca d'un nen que vol mamar". El resultat és un aplec de contes de prosa rica però alhora i a voltes extremadament enfarfegada i adornada. La gran virtut –i victòria– d'aquests relats, doncs, es converteix, puntualment, en defecte: la prosa s'espesseix i es desfigura, dóna un tomb i això no permet que el lector pugui posar-se tots els contes a la butxaca.

Roig i negre

Llibres recuperats

Els de Barcelona

H.E. Kaminski
Cotal. Barcelona, 1976

Oriol Izquierdo

"Les milícies us necessiten!", crida a la portada la miliciàna, fusell en l'aire, mirant-nos de fit a fit i assenyalant-nos amb el dit, mentre rere seu marxen els milicians en

formació, brandant disciplinats una senyera, una bandera roja i una altra de roja i negra. És un dels cartells de propaganda més difosos durant la Guerra Civil i encapçala la primera edició catalana d'una crònica entusiasta del procés revolucionari que el 1936, mentre els feixistes obrien línies de front pertot a Espanya, alguns intentaven enfortir a Barcelona. La va escriure el 1937 H.E. Kaminski, "intel·lectual alemany de simpaties llibertà-

ries exiliat a París", llegim a la contracoberta, en un llibre "que és, d'entre els molts que s'han publicat tractant d'aquest tema, el més curull d'il·lusió i confiança en els fets que s'hi descriuen". *Els de Barcelona* va ser, probablement, el primer títol editat en català per Ediciones del Cotal, una iniciativa nascuda el 1976 que va oferir al lector, fins als primers 80, prop de seixanta llibres de temàtica diversa i vocació un punt subversiva.

Els de Barcelona va ser traduït per Francesc Parcerisas i Claret Serrahima en signa el disseny gràfic. La pàgina de crèdits també informa que l'Institut Municipal d'Història de Barcelona és propietari de la fotografia de portada i de les que hi ha al plec de vuit pàgines de paper setinat encartat a mig volum: un retrat de Durruti i imatges del seu enterrament, de mítings anarquistes, de la vida dels milicians. L'anarcosindicalista Jo-

sep Peirats, un protagonista dels fets, comenta la mirada de Kaminski en un pròleg de poc abans de tornar de l'exili. Peirats es pregunta per la impressió que devia fer "aquell caos revolucionari" a l'alemany, i en dóna la seva versió: "Després del tràgic esfondrament de la Revolució russa, Catalunya s'ha convertit en la fita de tot un món que veu, en ella, una esperança i un inici", afirma l'1 de maig del 1937.